

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
71 - 23 /15
Београд

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

BEOGRADSKI CENTAR
ZA LJUDSKA PRAVA

дел. бр. 13272 датум: 06.04.2015.

НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

ПРАЋЕЊЕ СПРОВОЂЕЊА ПРЕПОРУКА НПМ ЗА
УНАПРЕЂЕЊЕ ПОСТУПАЊА ПРЕМА НЕРЕГУЛАРНИМ
МИГРАНТИМА/ТРАЖИОЦИМА АЗИЛА У РЕПУБЛИЦИ
СРБИЈИ

Извештај о посети Полицијској управи у Краљеву

Београд, април 2015. године

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПОСЕТИ

ПОСЕЋЕНА ИНСТИТУЦИЈА	Полицијска управа Краљево
ЦИЉ ПОСЕТЕ	Праћење спровођења препорука НПМ за унапређење поступања према нерегуларним мигрантима/тражиоцима азила у Републици Србији (бр. препоруке: 75-6/14)
ПОСЕТУ ОБАВИО	Заштитник грађана у сарадњи са удружењем Београдским центром за људска права
ДАТУМ ПОСЕТЕ	23. и 30. март 2015. године
НАЈАВА ПОСЕТЕ	Посета је најављена телефонским путем
ТИМ ЗА ПОСЕТУ	Вођа тима: Јелена Унијат, <i>Стручна служба Заштитника грађана</i> Чланови тима: Јелена Јелић, <i>Стручна служба Заштитника грађана,</i> Јелена Самарџић, <i>Стручна служба Заштитника грађана</i> Драган Божовић, <i>Београдски центар за људска права</i>

САРАДЊА СЛУЖБЕНИХ ЛИЦА СА ТИМОМ НПМ

Сви полицијски службеници у Полицијској управи Краљево остварили су пуну сарадњу са тимом НПМ, пружили све тражене информације и омогућили несметан увид у тражену документацију.

2. МАНДАТ НАЦИОНАЛНОГ МЕХАНИЗМА ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

Законом о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака¹ прописано је да Национални механизам за превенцију тортуре (НПМ) обавља посете установама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе, у циљу одвраћања државних органа и службених лица од било каквог облика мучења или било ког другог облика злостављања, као и ради усмеравања државних органа ка стварању смештајних и осталих животних услова у установама у којима се смештају лица лишена слободе у складу са важећим прописима и стандардима.

НПМ има право: на несметан, ненајављен и свакодобан приступ свим установама и свим просторијама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе; да насамом разговара са тим лицима, и са службеним лицима, која су обавезна да сарађују тим поводом, и са свим осталим лицима која могу имати информације значајне за поступање према лицима лишеним слободе; на приступ свој документацији која се односи на та лица; да надлежним органима даје препоруке у циљу побољшања начина поступања према лицима лишеним слободе и унапређења услова у којима се она задржавају или затварају.

У члану 2а Закона одређено је да Заштитник грађана обавља послове НПМ и да у обављању тих послова сарађује са омбудсменима аутономних покрајина и удружењима чијим је статутом предвиђени циљ удруживања унапређење и заштита људских права и слобода, у складу са законом.

Заштитник грађана и Покрајински омбудсман АП Војводине су потписали Меморандум о сарадњи у обављању послова НПМ², којим је предвиђено је да ће Покрајински омбудсман активно учествовати у посетама мониторинг тима НПМ установама у којима су смештена лица лишена слободе, а које се налазе на територији АП Војводине.

На основу спроведеног поступка по јавном позиву³, Заштитник грађана је изабрао удружења са којима ће остваривати сарадњу у обављању послова НПМ, и то Београдски центар за људска права, Виктимолошко друштво Србије, Дијалог, Иницијативу за права особа са менталним инвалидитетом (MDRI-S), Комитет правника за људска права (YUCOM), Међународну мрежу помоћи (IAN), Одбор за људска права – Ваљево, Хелсиншки одбор за људска права у Србији и Центар за људска права – Ниш.

По обављеним посетама, НПМ сачињава извештаје које доставља посећеној установи. Након тога, НПМ одржава стални дијалог са посећеном установом, као и органом у чијем је саставу та установа, у циљу отклањања утврђених недостатака који могу довести до појаве тортуре, нељудског или понижавајућег поступања.

У обављању послова Националног механизма за превенцију тортуре, Заштитник грађана је надлежним органима упутио препоруку бр. 75-6/14 од 10.02.2014. године. Наиме, испитујући законитост и правилност поступања, као и примену важећих стандарда према тражиоцима азила, односно нерегуларним мигрантима затеченим на територији Србије, НПМ је уочио да органи јавне власти нису установили системски приступ који омогућује ефикасно поступање у складу са важећим прописима и међународним стандардима у области азила и миграција.

1 „Сл. лист СЦГ - Међународни уговори“, бр. 16/2005 и 2/2006 и „Сл. гласник РС - Међународни уговори“, бр. 7/2011.

2 Потписан 12. децембра 2011. године.

3 Објављен је 29. децембра 2011. године у „Службеном гласнику Републике Србије“.

3. ПРАЋЕЊЕ ПРЕПОРУКЕ НПМ

3.1. Поступање према затеченом странцу

Полицијска управа у Краљеву у свом саставу има две полицијске станице: Врњачка Бања и Рашка. У полицијској станици Врњачка Бања немају запослене из Одсека за странце, већ они долази по потреби из седишта ПУ Краљево када треба предузети мере према одређеном странцу. У ПС Рашка раде представници Одсека за странце, с обзиром да се она налази у близини административне линије према Аутономној покрајини Косово и Метохија, а са које већина странаца долази на територију за коју је надлежна ПУ Краљево.

3.1.1. Утврђивање идентитета

Од почетка 2015. године до посете НПМ тима, на територији ПУ Краљево, затечено је 18 странаца. Уобичајено поступање полицијских службеника ПУ Краљево је да се затечени странац који незаконито борави на територији Републике Србије лиши слободе и спроведе у полицијску станицу ради утврђивања његовог идентитета. По довођењу или доласку ових лица у полицијске станице приступа се њиховом спољном прегледу, пре свега из разлога безбедности. Како велики број њих нема код себе исправе подобне за доказивање идентитета, током прегледа посебна пажња се посвећује проналаску исправа, које је већином безуспешно. Сходно томе, лични подаци се углавном утврђују само на основу изјава странаца.

Према речима полицијских службеника, они више не затичу странце са обрасцима пријава о одсуствовању из центара за азил, већ проналазе код њих фотокопиране потврде о израженој намери за тражење азила. Наведене фотокопиране потврде им дају центри за азил. Наиме, од 01. децембра 2014. г. центри за азил више не одобравају одсуствовања лицима смештеним у центрима и не дају им обрасце пријава о одсуствовању.

Сви затечени странци се, без обзира да ли су тражиоци азила или нерегуларни мигранти, фотографишу и дактилоскопирају (у седишту ПУ Краљево или у ПС Рашка). Како је ПС Рашка највише оптерећена нерегуларним мигрантима и тражиоцима азила, она има своју опрему потребну за дактилоскопирање и фотографисање и запосленог крим. техничара на овим пословима.

Лични подаци, фотографије и отисци прстију странаца се уносе у електронску евиденцију „АФИС“. Поред ове евиденције, постоји и електронска евиденција „ОКС“, у коју се, поред личних података, уносе подаци о свим мерама које су предузете према странцима.

3.1.2. Употреба језика и поучавање о правима

Разговори између представника ПУ Краљево и странаца се обављају на енглеском језику, јер према речима полицијских службеника, лица најчешће путују у групама међу којима увек неко говори енглески језик. У ПС Рашка, у случају да лице не разуме енглески већ говори арапским језиком, позива се судски тумач арапског језика из Новог Пазара.

3.1.3. Поступање према малолетнику – сарадња са органом старатељства

Према речима полицијских службеника ПУ Краљево орган старатељства, то јесте месно надлежни центар за социјални рад, обавештава се само уколико је малолетни странац без пратње. У 2015. г. на територији ПУ Краљево затечено је једно малолетно лице у пратњи које је изразило намеру за тражење азила. Оно је уписано на потврди која је издата мајци.

3.1.4. Лекарски преглед

У случају да странац има видне повреде или затражи лекарску помоћ води се у службу хитне помоћи. У седишту ПУ Краљево полицијски службеници су у прошлој години затекли лице са сломљеном ногом које су одмах довели у службу хитне помоћи ради указивања помоћи.

3.2. Поступање према странцу који није изјавио намеру за тражење азила

3.2.1. Подношење захтева за покретање прекршајног поступка

Нерегуларни мигранти се након идентификације, прекршајно процесуирају и спроводе прекршајном судији уколико имају новца код себе. Наиме, полицијски службеници ПУ Краљево контактирају и питају судију за прекршаје да ли да подносе захтев за вођење прекршајног поступка, а да ли ће бити покренут прекршајни поступак зависи од тога да ли имају новца код себе. Од почетка 2015. године није покренут ниједан прекршајни поступак.

3.2.2. Поступање након извршене прекршајне санкције или доношења решења о отказу боравка

Према речима полицијских службеника ПУ Краљево, Окружни затвор у Краљеву не прима на издржавање казне нерегуларне мигранте код којих је идентитет одређен само на основу њихових изјава. Услед тога судија за прекршаје доноси пресуде где нерегуларне мигранте кажњава само новчаном казном. Након што они плате казну доноси им се решење о отказу боравка, а у случају да немају новца код себе доноси им се одмах ово решење. У наведеном решењу одређен им је рок у којем морају самостално да напусте Србију иако у већини случајева немају код себе било какве исправе. Према речима полицијских службеника, нерегуларне мигранте одводе у близину административне линије према Аутономној покрајини Косово и Метохија и тамо их пуштају.

3.3. Поступање према странцу који је изјавио намеру за тражење азила

Странцима који изјаве намеру за тражење азила Одсек за странце ПУ Краљево одмах издаје потврду о израженој намери за тражење азила. Од почетка 2015. године до посете НПМ тима 5 лица је изразило намеру за тражење азила. Малолетницима у пратњи не издају посебне потврде, већ се њихови подаци уносе у потврде које се издају родитељима, односно пунолетним пратиоцима. Потврде не садрже фотографију.

Лица којима је издата потврда се упућују у центре за азил који у датом тренутку имају расположиве смештајне капацитете. У потврду се уноси назив центра за азил где лице треба да се јави у року од 72 сата. Ниједно лице није спроведено до центра.